

Daina Gavare, Mg. sc. soc.

LU Bibliotēka, 2020

## Latvijas Universitātes Bibliotēkas sadarbības iespējas gadsimta griezumā (1919-2019).

LU 78. zinātniskā konference, Bibliotēkzinātnes un informācijas zinātnes sekcija, 26.08.2020

Ziņojuma tēma veltīta LU Bibliotēkas sadarbības iespēju izpētei laika periodā no 1920. līdz 2019. gadam. Tajā aplūkoti divi LU Bibliotēkas (LUB) sadarbības aspekti:

1. grāmatu apmaiņa krājuma komplektēšanas nolūkā un
2. bibliotēkas darbinieku kvalifikācijas paaugstināšana, kas ietver pieredzes apmaiņu Erasmus programmas ietvaros, dalību citu augstskolu un publisko bibliotēku organizētās konferencēs un semināros Latvijā un ārpus tās robežām, LUB darbinieku organizētas konferences un darbseminārus studiju un pētniecības procesa veicināšanai, kā arī sadarbība ar bibliotekāru profesionālajām organizācijām Latvijā un starptautiskā mērogā. Pētījumā ietvertais laika periods sadalīts trīs laika posmos: no 1920. līdz 1944. gadam, no 1945. līdz 1990. gadam un no 1991. līdz 2019. gadam. Izpētes gaitā izmantoti LU Bibliotēkas dokumentu kopa no 1983. līdz 1999. gadam un LUB atskaites Latvijas valsts arhīvā par laika periodu no 1945. līdz 1982. gadam. Terminam “sadarbība” nav rodams konkrēts skaidrojums par sadarbību bibliotēku nozarē, kas tieši norādītu uz bibliotēkas krājuma veidošanu un papildināšanu vai pieredzes apmaiņu. Akadēmiskajā terminu datubāzē *AkadTerm* (*angļu val.* collaboration) “sadarbība” definēta kā “divu vai vairāku sistēmu savstarpēja saistība kādas kopīgas darbības veikšanai”, kas norāda uz to, ka sadarbības procesā ir jābūt iesaistītām vismaz divām pusēm noteikta mērķa sasniegšanai.

### Grāmatu apmaiņa (1920–1944)

Par LU Centrālās Bibliotēkas pārzini 1920. gadā tika ievēlēts prof. Edgars Lejnīks, bet 1921. gadā prof. Imanuels Bencingers (1865–1935) kļuva par bibliotēkas tehnisko vadītāju. Tā paša gada vasarā prof. I. Bencingers dodas savā pirmajā pieredzes braucienā pa Eiropas universitāšu bibliotēkām, vēlāk sagatavojot apjomīgu atskaiti par redzēto. Bibliotēkas izveides sākumposmā apmaiņa kā tāda notikt nevarēja, jo LU nebija savu izdevumu, ko dot apmaiņai.

LU Bibliotēkas Inventāra grāmatās ir saglabājušies ieraksti, kas liecina par sūtījumu saņemšanu no Francijas, Polijas izglītības Ministrijas u.c. ārvalstu iestādēm. “Gandrīz gadu pēc Universitātes nodibināšanas, rodoties arvien jauniem grāmatu krājumiem, kurus jaunā LU saņēma no citām ārzemju augstskolām un iestādēm, Organizācijas padome nolēma noorganizēt pie Universitātes vispārējo jeb Centrālo bibliotēku.”<sup>1</sup>

---

<sup>1</sup> Latvijas Universitāte divdesmit gados, 1919-1939, 1.d. Rīga, 1939, 60.lpp.

## LU Bibliotēku atbalstīja:

- mācībspēki. To vidū LU mācībspēki – pirmais LU rektors, profesors Ernests Felsbergs (1866–1928), Pēteris Šmits (1869–1938), Arnolds Spekke (1887–1972), Teodors Celms (1893–1989), profesors Jēkabs Lautenbahs (1847–1928), Pēteris Zālīte (1864–1939), Alfrēds Vītols (1878–1945), Embriks Strands (1876–1947), Roberts Krimbergs (1874–1941) un citi (skat.1.att.),
- privātpersonu dāvinājumi. Dāvinājumi no sabiedrībā zināmām un ievērojamām personībām – Jāņa Čakstes (1859–1927), Konstantīna Pēkšēna (1859–1928) (daļu dāvinājuma nopirka), Kristapa Morberga (1844–1928), Aleksandrs Kaire (1873–1936), Kārļa Kasparsona (1865–1962) u.c.,
- Latvijas sabiedrisko organizāciju, dažādu valsts iestāžu (piem., Ārlietu ministrija) un sabiedrisko organizāciju dāvinājumi,
- sadarbība ar ārzemju augstskolām, ar ārzemju iestādēm un organizācijām: Francijas valdību, Francijas Izglītības ministriju, Franču revolūcijas vēstures biedrību, D. Kārnegi institūtu ASV, Ņujorkas publisko bibliotēku, Kristiānijas universitātes bibliotēku, Lietuvas universitāti, Londonas Latvijas Draugu biedrību / Latvijas draugu komiteju Anglijā, Oslo universitātes bibliotēku, Somijas zinātnisko biedrību, Modernas Zinātņu akadēmiju, Upsalas un Toronto universitāšu bibliotēkām, Odesas Universitāti, Vācijas un Polijas sūtniecībām Rīgā, laikrakstu “Times” un “Daily Telegraph” laikrakstu izdevējiem, Pulkovas observatoriju, Vatikāna observatoriju, Zviedru ārstu biedrību utt.

Ar Latvijas sūtniecības palīdzību bibliotēkai sāka pienākt tekošo žurnālu eksemplāri visās galvenajās zinātņu nozarēs, dāvinājumi no vairākām Eiropas universitātēm Francijā, Šveicē un citviet, par ko liecina ieraksti LUB Inventāra grāmatā (skat. 2., 3.att.).



1.att. Latvijas Universitātes Filoloģijas un filozofijas fakultātes pasniedzēji. To vidū 1.rindā: 7. Ernests Felsbergs, 8. Pēteris Šmits. 2. rindā: 1. Arnolds Spekke, 8. Pēteris Zālīte. Foto: Latvijas Universitātes Akadēmiskā bibliotēka un Rakstniecības muzejs, 1926.gads

Budžeta gads 1926/27												
Tekot. num.	Datums	Iegūšanas veids	Laikraksts	Turpinājums	Grāmatas, žurnāla u. t. t. autors un nosaukums	Avots	Cena		No. daļa	Sējumu skaits	Piezīmes	
							La.	S.				
4901	30.11	D.	53		Masse, J. Le Bon de la Défense Nationale... Paris 1925	Francija	2,59	10				
4902			53		Martin, G. Les transformations du Manque des capitaux							
4903			53		Marcenou, L. Les comedies française							
4904			53		Bruceville, P. Les delits de Tabacs							
4905			53		Nafi, A. Les conditions matérielles de la femme							

2. att. Ieraksts LU Bibliotēkas Inventāra grāmatā par dāvinājumu no Francijas, 1926./27.gads

Tekst. num.	Datums	Iegūšanas veids	Grāmatas, žurnāla u. t. t. autors un nosaukums	Avots	CENA		No- dāja	Vietas numurs	Piezīmes
					La	S.			
37235	6/11	53 d	Adama Mickiewicza - dzieła wybrane Tom IV. Warszawa, 1934.	Polijas izglītības ministrija					S. IV. 4. 1.
37236	"	53 d	idem Tom V. Warszawa, 1933	"					"
37237	"	53 d	idem Tom VI. Warszawa, 1933	"					"
37238	"	53 d	idem Tom VII. Warszawa, 1936	"					"
37239	"	53 d	idem Tom VIII. Warszawa, 1945.	"					"

3.att. Ieraksts LU Bibliotēkas inventāra grāmatā par dāvinājumu no Polijas Izglītības Ministrijas, 1938.gads

Krājuma veidošana un papildināšana bija aktuāla ne tikai Centrālajai bibliotēkai, bet arī jaunizveidotajām fakultāšu bibliotēkām un institūtiem. Rīgas krājumi nebija lieli un fakultātēm nācās meklēt sakarus ar ārzemju izdevējiem un grāmatu veikaliem. Tā, piem., Fizikas institūtā numurēto sējumu skaits – ap 400 – iegūti no ārzemju pētišanas institūtiem literatūras apmaiņas ceļā, ko institūts iesāka ar savas pirmās oficiālās publikācijas izsūtīšanu. Apmaiņas process ne tikai zināmā mērā sekmēja krājuma papildināšanu, bet arī savstarpēju zināšanu apmaiņu un jaunāko pētījumu iepazīšanu Eiropā.

Pirmajā LU Bibliotēkas attīstības desmitgadē no 1920. līdz 1930. gadam aktuāla informācija, kas saistīta ar LU Centrālās Bibliotēkas un fakultāšu bibliotēku krājumu veidošanu, visspilgtāk atspoguļojas latviešu valodā drukātajos preses izdevumos : *Valdības Vēstnesis*, *Izglītības Ministrijas Mēnešraksts*, *Students*, *Latvijas Kareivis*, *Amerikas Atbalss* un citos tā laika preses izdevumos 1921. un 1922. gadā. Bibliotēkas uzdevums bija nodrošināt studiju procesu universitātē ar nepieciešamo mācību literatūras krājumu un turpināt uzturēt saikni ar vairākām ārzemju universitātēm un zinātniskām iestādēm arī sarežģītos politiskos apstākļos, kā, piem., ar Bavārijas Zinātņu Akadēmijas bibliotēku, Berlīnes Tehniskās augstskolas bibliotēku, Kēnigsbergas un Hamburgas universitātes bibliotēkām.

Viena no pirmajām publikācijām, kas vēsta par ārvalstu dibināto komiteju atbalstu lasāma laikrakstā *Valdības Vēstnesis* (1921) franču-latviešu komitejas sekretāra M. Nukša vēstījumā par Franču-latviešu komiteju, kas “sprauduse sev par mērķi, veicināt intelektuālu sakaru attīstību un draudzības saišu nostiprināšanu starp Franciju un Latviju”. Presē parādās domu apmaiņa par angļu pārlietu ietekmi uz Latvijas izglītības iestādēm, tajā skaitā arī Latvijas augstskolu. *Izglītības Ministrijas Mēnešrakstā* (1922) par Angļu valodas izplatīšanas biedrību A. Reinholds raksta: “Grāmatu vākšanas lieta uzskatāma par pirmo ievērojamāko kulturelu panākumu starp angļu un latviešu tautām”. Tas pats minams arī par franču atbalstu: “Tuluzas akadēmija jau ziedojuši 150 kilogramu un Strasburgas universitātes bibliotēka pat 2000 kilogramu grāmatu, kuras drīzumā tiks nosūtītas uz Rīgu. Arī Francijas Izglītības ministrija solījusies no savas puses grāmatu vākšanu pabalstīt”. Būtiski atzīmēt, ka laikrakstā *Students* (1922) no Latvijas sūtņa Romā Dr. M. Valtera pienācis raksts, kurā tas ziņo par Romas, Boloņas un Turines universitāšu, kā arī Itālijas izglītības ministra prof. Giovani Gentile izteikto pateicību par mūsu Universitātes Rakstu (1.-3. sēj.) piesūtīšanu. Minētās universitātes apmaiņai nosūtījušas savus rakstus. Universitātes Raksti piesūtīti arī pārējām Itālijas universitātēm.

## Sadarbība : grāmatu un pieredzes apmaiņa (1945–1990)

Pēckara periodā sadarbības robežas manāmi paplašinās. Grāmatu apmaiņas procesu papildina pieredzes apmaiņas braucieni - komandējumi, semināru un konferenču apmeklējumi. Notiek intensīva iekšzemes un ārvalstu grāmatu apmaiņa, kā arī pieredzes apmaiņas braucieni individuāli un nelielās grupās. Pieredzes braucienos galvenokārt devās Bibliotēkas direktors vai galvenie speciālisti. Līdz ar padomju varas nostiprināšanos, būtiskas ideoloģiskas pārmaiņas skāra Latvijas Valsts Universitātes Zinātnisko bibliotēku (LVU ZB). Masu darbs, publicitāte un atbilstoša satura grāmatu komplektēšanas politika bija noteicošie faktori sadarbības veicināšanai ar austrumu zemes kaimiņiem. Vislielākās cerības LVU ZB saistījās ar Maskavas un Ļeņingradas (Sanktpēterburgas) augstskolām. 1946. gadā tika atjaunota sadarbība ar 10 zinātniskajām iestādēm un nodibināta savstarpēja iekšzemes grāmatu apmaiņa. Par pieaugošo grāmatu apmaiņu starp bijušajām padomju zemes augstskolu bibliotēkām un zinātniskajiem institūtiem liecina saņemto eksemplāru skaits. Par to var izlasīt tā laika preses izdevumos, kā piem., laikrakstā *Cīņa*, *Dzimtenes Balss*, *Padomju Students* u.c. (skat.4.,5.att.).

Latvijas valsts universitātes zinātniskā bibliotēka ik dienas saņem prāvus sūtījumus un desmitiem bandroļu ar grāmatām, brošūrām un dažādiem periodiskiem izdevumiem. No visām neaptverami plašās Padomju Savienības malām — no universitātēm un institūtiem, zinātniskās pētniecības iestādēm un izdevniecībām šeit pienāk grāmatas, žurnāli un laikraksti.

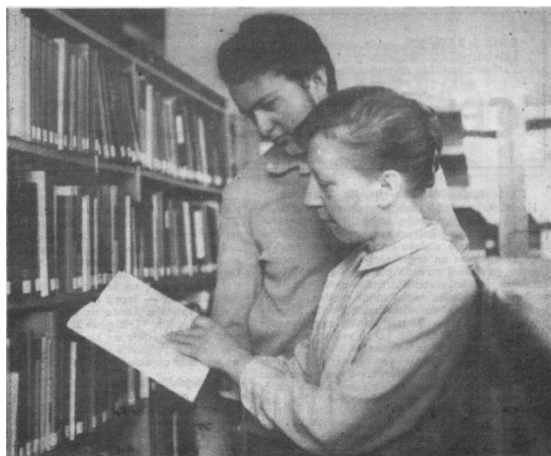
PSRS Zinātņu akadēmijas fundamentālā bibliotēka sūta šā mūsu zemes lielākā zinātnes centra daudzo institutu zinātniskos darbus. Arī no Lomonosova vārdā nosauktās Maskavas valsts universitātes regulāri pienāk zinātniskie darbi. Ļeņingradas universitāte atsūtījusi vairākus lekciju krājumus matemātikas vēsturē. Bibliotēkai ir sakāri ar 134 mūsu zemes zinātniskajām un mācību iestādēm.

Pieaudzis sūtījumu skaits arī no tautas demokrātijas valstīm, Pēdējās dienās no Ungārijas saņemti Budapeštas universitātes zinātniskie darbi, brošūras par Ungārijas tautas republikas piegādu plānu, par ungaru jaunatnes dzīvi. No Ķīnas tautas republikas atsūtīti Pekinas universitātes zinātniskie darbi vairākos sējumos un žurnāla «Tautas Ķīna» pirmie numuri. Bibliotēka saņem grāmatas un žurnālus no Polijas, Rumanijas, Bulgārijas un citām zemēm.

Lasītavā ik dienas ir simtiem lasītāju. Šeit sagatavo lekcijas profesori un lektori, šeit ierodas studenti no visām desmit fakultātēm. Bibliotēkā ir vairāk nekā 870 tūkstoš grāmatu visdažādākās zinātnes nozarēs.

(LTA)

4.att. Universitātes bibliotēka. *Cīņa*, Nr. 253 (1951, 26.okt.)



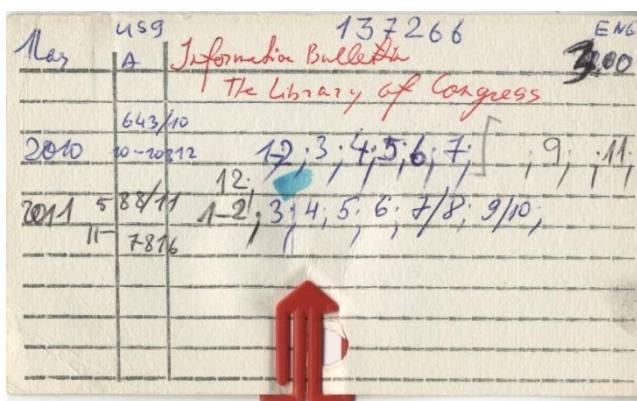
5.att. Kas Rostokā izmanto latviešu-vācu vārdnīcas? Rostokas Universitātes bibliotēkā saņemti sūtījumi no LVU Zinātniskās Bibliotēkas. *Dzimtenes Balss*, Nr.39 (1970, 26.okt.). Autori: T. Romanovskis

Grāmatu apmaiņas procesu noteica daudzpusēju starpvalstu līgumu slēgšana un konvencijas ievērošana starp bibliotēkām un zinātniskām iestādēm, kā piem., Briseles konvencija, (1886), UNESCO (1958) u.c. dokumenti. 1945. gada tika izveidots jauns pakalpojums – Starpbibliotēku abonements (saīsināti - SBA), tādējādi veicinot sadarbību starp V.I. Ļeņina vārda nosaukto Valsts Bibliotēku Maskavā un M. Saltikova-Ščedrīna vārdā nosaukto Valsts Bibliotēku Ļeņingradā. 1949./1950. mācību gadā noslēgti 9 SBA līgumi.

Pieaugot ārzemju literatūras pieprasījumam, 1955. gadā LVU ZB noslēdza 24 līgumus ar lielākajām PSRS bibliotēkām. Turpmāk plānoja attīstīt SBA pakalpojumu, veidojot jaunus sakarus ne tikai ar PSRS, bet arī ar ārzemju bibliotēkām.

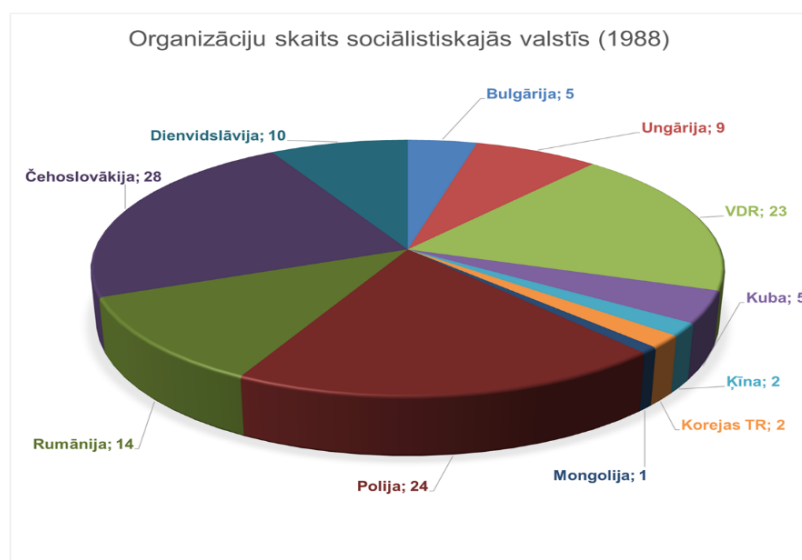
60. gadu sākumā grāmatu apmaiņa notiek ar **642** mūsu valsts iestādēm (bijušajā Padomju Savienībā) — universitātēm, citām mācību iestādēm, zinātniskās pētniecības institūtiem, observatorijām, muzejiem, izdevniecībām un **351** iestādi 41 ārvalstī. Valstis tika strukturētas pēc to pārvaldes formas 3 blokos: kapitālistiskās, sociālistiskās un jaunattīstības valstis. Grāmatu apmaiņa ar kapitālistisko valstu bibliotēkām balstījās stingri ievērojot grāmatu apmaiņas ekvivalentu. Tas ir speciāls apmaināmās grāmatas vērtības mērs, ko nosaka tās informatīvā nozīme, apjoms, cena un citi kritēriji. Grāmatu apmaiņas ekvivalentu lieto starptautiskajā grāmatu apmaiņā. 1965. gadā kā būtisks trūkums minēts starptautiskajai grāmatu apmaiņai nepietiekamais eksemplāru skaits un vājā izdevējdarbība LVU, kas samazina nepieciešamo ekvivalentu skaitu nodrošināšanu apmaiņai. Tā kā LVU ZB centās pilnīgi apmierināt savu partneru pieprasījumus, plaši informēt citu organizāciju, iestāžu un bibliotēku darbiniekus un zinātniekus par LU Rakstiem, tā izsūtīja arī rotaprinta izdevumus, jo nepietiekamas tirāžas dēļ rakstus nedrukāja. Grāmatu apmaiņas mērķis bija iegūt stabilus grāmatu apmaiņas partnerus, iegūt vērtīgu, zinātnisku literatūru atbilstoši universitātes profilam.

Grāmatu apmaiņa noritēja pēc noteiktas kārtības – nododot iespieddarbus bezmaksas lietošanā vai arī pēc īpaši izstrādātiem nosacījumiem jeb vienošanās. Šo procesu organizēja Grāmatu apmaiņas fonds. Apmaiņas procesa organizēšanai tika izveidota īpaša kartotēka ar atsevišķām veidlapām, reģistrējot ienākošos un izsūtītos izdevumus, kā arī individuāla uzskaites kartīte viena nosaukuma izdevumam (skat.6.att.).



6.att. Saņemto izdevumu kartītē norādīts datums, saņemto eksemplāru daudzums.  
Avots: LU Bibliotēka

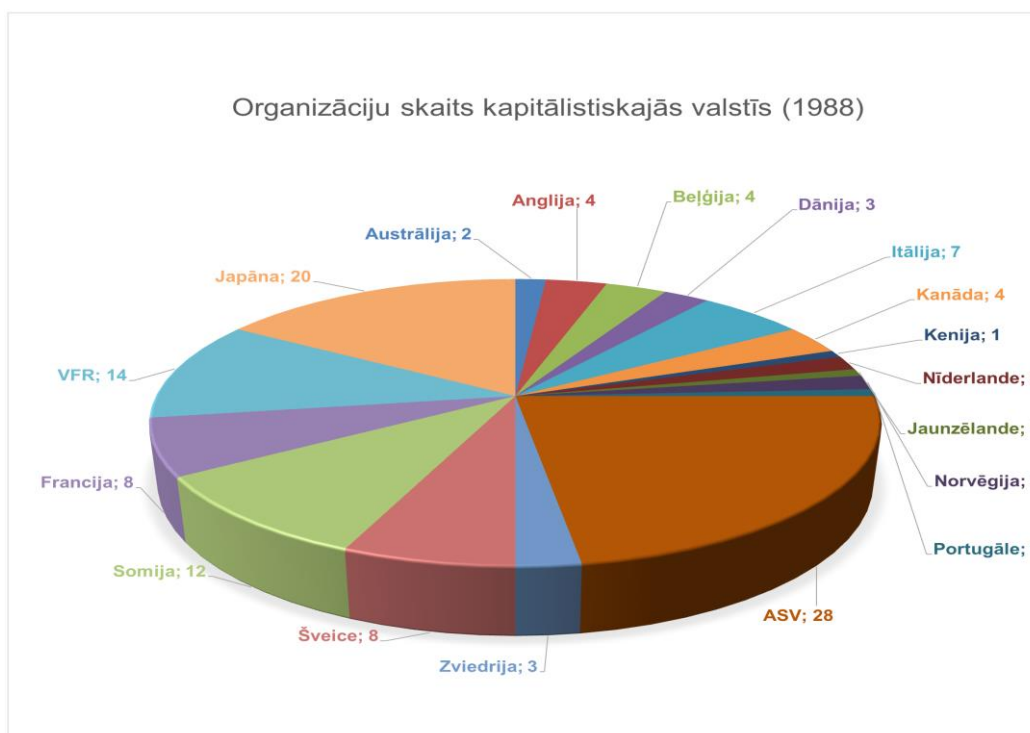
1988. gada apkopojumā sniegti dati par partnervalstīm, kurās ir vairāk kā viena organizācija - 251 ārvalstu organizācija 31 valstī. No tām 121 organizācija atrodas sociālistiskajās valstīs (skat. 7.att.).



7.att. Sociālistiskās valstis un sadarbības partneru organizācijas tajās 1988. gadā

Redzamais valstu iedalījums raksturo tā brīža politisko situāciju un valstu piederību pie viena no blokiem, kas tika izveidots mākslīgi. Intensīva grāmatu apmaiņa notiek ar Ungārijas Zinātņu akadēmiju un Rumānijas Zinātņu akadēmiju, ar VDR Zinātņu akadēmiju, Berlīnes Humbolta universitāti, Kārļa universitāti Prāgā.

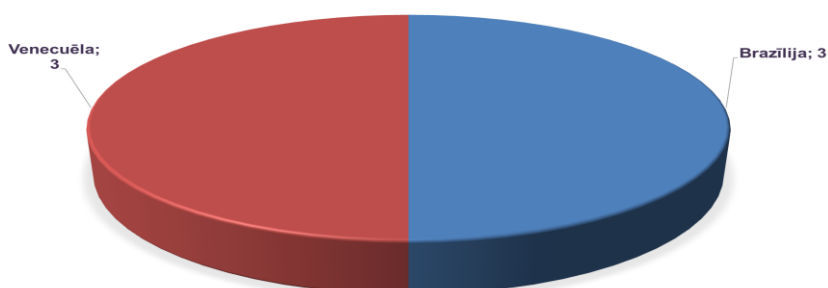
1988. gada dati par 124 organizācijām 18 kapitālistiskajās valstīs (skat. 8.att.). Daudz grāmatu un periodisko izdevumu tiek saņemts no Norvēģijas Zinātņu akadēmijas, Kongresa bibliotēkas Vašingtonā – Bibliotēkas seriālu nodaļas un Aiovas valsts universitātes, Kalifornijas, Harvardas, Kanzasas, Francijas, Šveices, Japānas universitātēm, Rietumvācijas, Somijas un Glāzgovas universitātes Lielbritānijā. No kapitālistisko valstu bloka iesaistīto partneru skaits ir lielāks nekā no sociālistisko valstu puses, kas izskaidrojams ar pietiekamu resursu daudzumu no vienas puses un bibliotēkas vēlmi, kurai šo resursu ne vienmēr bija pietiekami, uzturēt kontaktus ar rietumu pasauli, no otras puses.



8.att. Kapitālistiskās valstis un sadarbības organizācijas tajās 1988. gadā

Jaunattīstības valstu blokā atbalstu sniedza 6 organizācijas no 2 valstīm: Venecuēla un Brazīlija (skat. 9.att.). Grāmatas no LVU ZB ceļoja gan uz sociālistiskajām valstīm – Poliju, Rumāniju, VDR un citām, uz kapitālistiskajām valstīm – VFR, Šveici un ASV, gan uz jaunattīstības valstīm – Brazīliju un Argentīnu. Grāmatu apmaiņa notiek arī ar tādām eksotiskām valstīm kā Kenija un Jaunzēlande.

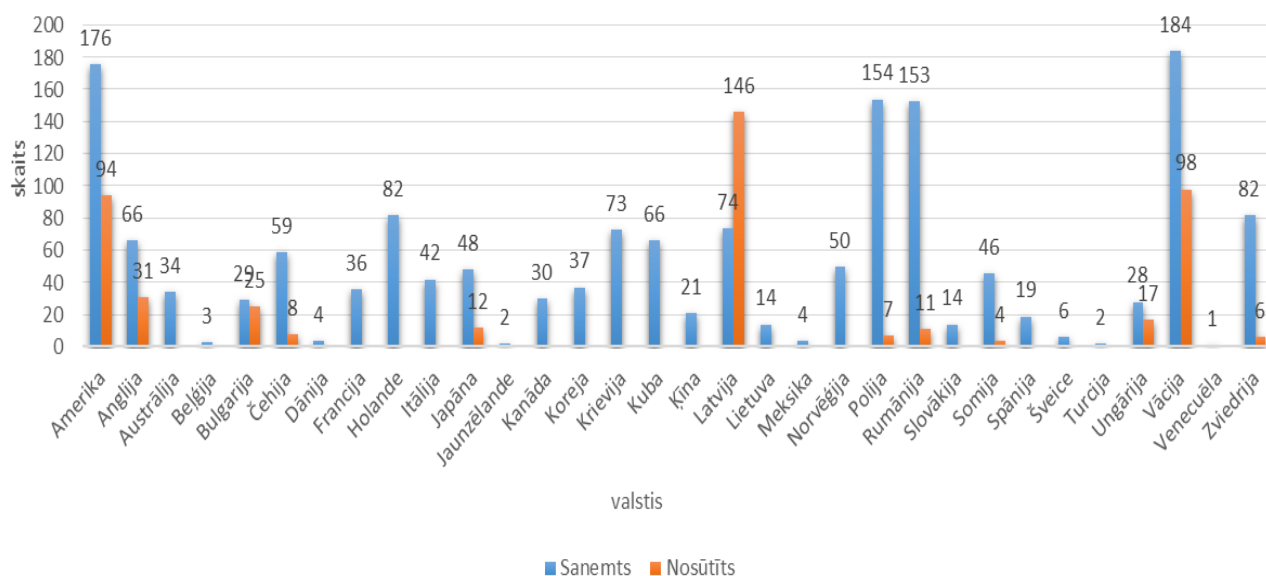
Organizāciju skaits jaunattīstības valstīs (1988)



9.att. Jaunattīstības valstis un sadarbības organizācijas tajās 1988. gadā

Grāmatu un periodisko izdevumu apmaiņas dinamika laika periodā no 1982. līdz 1998.gadam ievērojami samazinās, par ko liecina saņemto sūtījumu skaits. Atbalsts no ārzemju partneru puses vērojams Atmodas laika sākumā 1992. gadā, bet arī tam seko straujš kritums. 1991.g. Vācijas valdība piešķir ievērojamu naudas summu (5 milj. DM) Baltijas valstu augstskolām. Latvijai – 1,5 mlj. DM. Pamazām grāmatu apmaiņas procesu nomaina dāvinājumi materiālās palīdzības veidā (literatūra svešvalodās, modernas kopēšanas iekārta, aparātūra mikropokopiju lasīšanai u.c.), palīdzība nāk arī no tautiešiem ASV un Austrālijā. Pirmo reizi 1992. gada atskaitē parādās arī starptautiskā starpbibliotēku abonementa (SSBA) darba rādītāji – 17 lasītāji. Literatūras pasūtīšana no Krievijas centrālajām bibliotēkām ir apgrūtināta, jo grūti prognozēt, kādu maksu prasīs par pasūtījumu.

Grāmatu apmaiņa LU Bibliotēkā 1997. gadā (eks.)



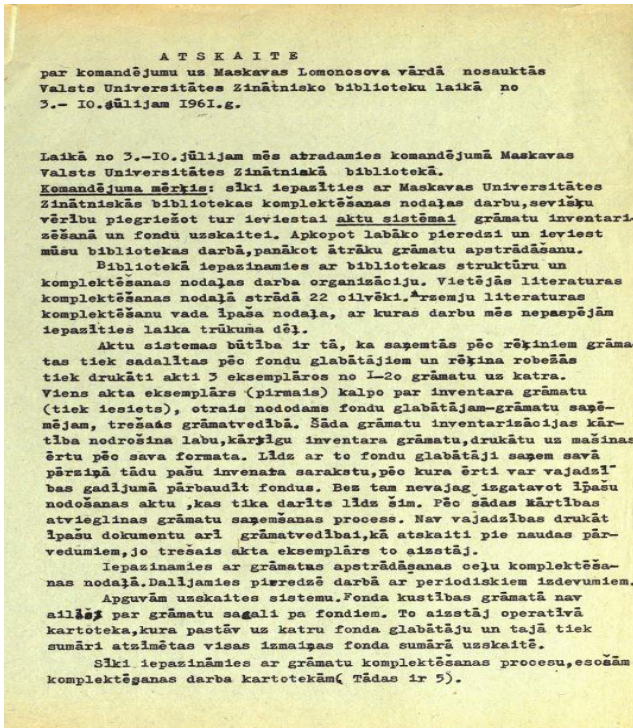
10.att. Grāmatu apmaiņa ar Eiropas, Austrālijas, Z-Amerikas un D-Amerikas kontinenta valstīm 1997. gadā

Grāmatu apmaiņa 1997. gadā raksturo nosūtīto un saņemto eksemplāru skaitu (skat. 10.att.). Vislielākais saņemto izdevumu skaits ir no Vācijas, ASV, Polijas, Rumānijas, Holandes un Zviedrijas. Lielākais eksemplāru skaits nosūtīts uz Vāciju, ASV, Angliju un Bulgāriju. Latvijas LUB nosūtīto izdevumu skaitā ietilpst arī iekšzemes sūtījumi.

### Sadarbība (2005–2019)

Grāmatu un periodikas apmaiņa laika posmā no 2005. līdz 2019. gadam samazinās gandrīz 20 reizes. 2011. gadā ienākošo sūtījumu uzskaitē beidzas un sākot ar 2012.gadu arvien vairāk apmaiņas partneri pārstāja sūtīt drukātos izdevumus, pakāpeniski tos aizstājot ar elektroniskām versijām. Tādējādi apmaiņa šobrīd vairāk notiek elektroniskā veidā. Arī LU Bibliotēka pārtrauca sūtīt savus izdevumus ierobežoto budžeta līdzekļu dēļ.

## Pieredzes apmaiņa (1953–1980)



11.att. Nodaļas vadītājas O. Odzeļvičas  
bibliotekāres Z. Šūmanes komandējuma atskaite  
(1. lp.), 1961. gads. Avots: LU Bibliotēka

Bibliotēkas atskaitēs ziņas par komandējumiem ārpus Latvijas pirmo reizi parādās 1953. gadā, kad Bibliotēkas darbinieku kvalifikācijas paaugstināšanas nolūkā Bibliotēkas un fakultāšu darbinieku grupa 13 cilvēku sastāvā apmeklēja Tartu universitātes un Igaunijas Politehniskā institūta bibliotēku. Par komandējuma mērķi, iegūto pieredzi un tās izmantošanu bibliotēkas darbā darbiniekiem nācās atskaitīties rakstot atskaites.



12.att. LVU ZB darbinieku pieredzes  
brauciens un Lietuvu, Viļņa, 1987. gads.  
Foto: LU Bibliotēka



### Pieredzes apmaiņa (1981–1991)

1990. gadā vairāki darbinieki apmeklēja kvalifikācijas celšanas kursus Maskavā un Ļeningradā un pirmo reizi piedalās IFLA konferencē Zviedrijā, uz kuru pirmo reizi devās Bibliotēkas Klasifikācijas sektora galvenais bibliotekārs Tenu Karma.

### Pieredzes apmaiņa (1992–2019)

LU Bibliotēkas sadarbība laikā no 2000. līdz 2019. gadam norit vairākos virzienos. Novitātes bibliotēku darba procesu organizēšanā ienes bibliotēku automatizācija. Kā rezultātā tika izveidots 8 lielo bibliotēku elektroniskais kopkatalogs uz starptautiski aprobētas programmatūras ALEPH bāzes. Tā ietvaros izveidots arī vienots LUB datortīkls. 1991. gadā LU Bibliotēku apmeklēja Zviedrijas bibliotekāri. Pamazām komandējumi no austrumu virziena mainās rietumu virzienā. Sadarbības projektu ietvaros rodas iespēja arī lielākām darba grupām gūt jaunu pieredzi, dodoties komandējumos uz kādu no rietumvalstu augstskolu bibliotēkām.

Laika posmā no 2000. gada LUB iezīmējas pieci galvenie sadarbības virzieni.

**1. Kopš 2005. gada regulāri organizēti pieredzes apmaiņas komandējumi** Erasmus programmas un Eiropas Mūžizglītības programmas Leonardo da Vinči apakšprogrammas mobilitātes projekta ietvaros (skat. 13.att.).



13.att. Turcijā. No kreisās: Ilga Rampāne, Aldona Volkova, Sanita Burķīte un Tuba Akbaytürk (Koç universitātes Suna Kıraç bibliotēkas direktore), 2010. gads. Foto: LU Bibliotēka

**2. Dalība republikas augstskolu, publisko bibliotēku un citu institūciju organizētās starptautiskās zinātniskās konferencēs un semināros Latvijā un ārpus tās robežām.** Par nozīmīgu pētniecības darba atskaites punktu un LUB krājuma vēsturisko izpēti liecina sagatavotie referāti ikgadējās LU starptautiskajās zinātniskajās konferencēs, Zinātņu vēstures un muzejniecības sekcijas sēdēs, Latvijas vēsturnieku 2. kongresā, Latvijas Kultūras akadēmijas organizētās konferencēs, Medicīnas vēsturnieku simpozijā, Ukrainā, Baltkrievijā un citviet.

Kopš 2005. gadu norisinās triju Baltijas valstu organizēti semināri. Katru gadu kādā no Baltijas valsts universitātes bibliotēkām. Katram šādam semināram tiek izvēlēta vienojoša tēma, kurai gatavojas 4 -6 cilvēku grupa, lai pārstāvētu savu bibliotēku un dalītos pieredzē ar konkrētiem pētījuma rezultātiem. Seminārs ilgst 3 dienas. Pēdējā tikšanās notika 2019. gada maijā Tartu Universitātes bibliotēkā (skat. 14.att.).



14.att. Baltijas valstu universitāšu bibliotēku speciālistu tikšanās Tartu, 2019. gada maijā.  
Foto: LU Bibliotēka

**3. LU Bibliotēkas organizētas konferences/starptautiskas konferences, starptautiski darbsemināri (tiešsaistes vebināri).** LU abonēto e-resursu izmantošanas prasmju pilnveidošanai un sadarbībā ar starptautisku izdevniecību un datubāzu kompāniju pārstāvjiem, kas saistoši LU pētniekiem un doktorantūras studentiem. Tikšanās organizēšana un piedalīšanās sarunās ar datubāzu EBSCO, GALE, Dawsonera, Web of Science, Cambridge Journals Online pārstāvjiem (skat. 15.att.).

2015. gadā LU 96. gadadienai veltīta konference “LU rakstu nozīmība: nenovērtēta vai pārvērtēta” guva plašu rezonansi LU akadēmiskā personāla, LUB darbinieku un studējošo vidē. 2019. gads nozīmīgs ar UNESCO atbalstītu LUB organizēto starptautisku konferenci “Personība kultūru un valodu krustcelēs. Pēterim Šmitam 150.” (skat. 16.att.). Par tradīciju kļuvusi ikgadējo LU starptautisko zinātnisko konferenču Bibliotēkzinātnes un informācijas zinātnes sekciju sēžu organizēšana sadarbībā ar LU Sociālo zinātņu fakultāti.



15.att. Konference «Universitātes zinātniskā darbība un e-resursi» 2016. gada 25.oktobrī. Foto: LU Bibliotēka



*16.att.* Starptautiska konference sadarbībā ar LU Konfūcija institūtu "Personība kultūru un valodu krustcelēs. Pēterim Šmitam 150" 2019. gada 25. un 26. aprīlī Raiņa bulvārī 19, Lielajā aulā.  
Foto: Toms Grīnbergs

**4. Sadarbība pētniecības nolūkā.** LU Bibliotēkas dalība OpenAIRE (Open Access Infrastructure for Research in Europe) projektā. LU ir reģionālais OpenAIRE projekta pārstāvis Latvijā kopš 2009. gada. Projekta galvenais mērķis ir atbalstīt un veicināt brīvpieejas (Open Access) piekļuvi zinātniskajiem informācijas resursiem Eiropas akadēmiskajā un zinātniskajā vidē. Regulāri noris tiešsaistes semināri par Atvērtās zinātnes (Open Science) un Atvērto pētniecības datu (Open research data) jautājumiem programmas Apvārsnis 2020 kontekstā, kurus organizē Latvijas Universitāte sadarbībā ar Latvijas Zinātnes padomi, Valsts Izglītības attīstības aģentūras Apvārsnis 2020 Nacionālo kontaktpunktu, Rīgas Tehnisko universitāti un OpenAIRE (semināru vadītāja Gita Rozenberga). Semināru auditorija ir Latvijas augstskolu un zinātnisko institūtu personāls, pētnieki, doktoranti, pētījumu projektu vadītāji un koordinatori, informācijas speciālisti, bibliotekāri un citi interesenti (skat. 17.att.).



*17.att.* No kreisās: DANS ekspertes Ellija Dijka (Elly Dijk), Dr. Marjana Grūtvelde (Marjan Grootveld) un semināra "Atvērtie pētniecības dati un datu pārvaldība" (Open Research Data and Data Management) organizēšanas komanda. 2017.gada oktobrī. Foto: Toms Grīnbergs, LU Komunikācijas un inovāciju departaments.

**5. Sadarbība ar Latvijas bibliotēkām un profesionālajām organizācijām:** Latvijas Bibliotēku padomi, Latvijas Akadēmisko Bibliotēku asociāciju (LATABA), Kultūras informācijas sistēmu centru (KISC), Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūru (AKKA/LAA), LR Kultūras ministriju, Saeimu un citām. Sadarbība ar bibliotekāru profesionālajām organizācijām un starptautiskām organizācijām, kā piem., Eiropas Zinātnisko bibliotēku asociācija (LIBER), Scholarly Publishing and Academic Resources Coalition in Europe (SPARC Europe), European Network for Copyright in Support of Education and Science (ENCES), The Networked Digital Library of Theses and Dissertations (NLTD). Būtiski atzīmēt bibliotēku sadarbību digitalizācijas projektu īstenošanā, ko īstenoja sadarbībā ar Latvijas Nacionālo bibliotēku, kā piem., "LU Rakstu" digitalizācija.